

СПЕЦИФІКА ВИКЛАДАННЯ ХІМІЇ В ЗАКЛАДАХ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ МИСТЕЦЬКОГО СПРЯМУВАННЯ

Сальва Ольга Володимирівна

викладач вищої категорії, методист відділу, salvaolga.92@gmail.com
Житомирський музичний фаховий коледж ім. В.С. Косенка, Україна

У навчальних закладах мистецького спрямування організовується освітній процес із творчим підходом, у зв'язку зі специфікою діяльності і професії здобувачів освіти. Студенти завантажені в повній мірі: навчаються з самого ранку і до пізнього вечора; працюють по суботах та займаються грою на інструменті навіть у неділю. Дуже часто відвідують профільні концерти або ж беруть участь у музичних конкурсах, тому досить важливо правильно і продуктивно організувати процес навчання.

«Природничі науки», зокрема хімія, сприяють переконливому розкриттю ролі людини в пізнанні природи, цілісності її сприйняття. Зміст цієї галузі закладає підвалини формування наукового світогляду і стилю мислення, є основою розуміння сучасних технологій та виробництва, розвитку екологічного мислення [1].

Наш навчальний заклад навчається за інтегрованим курсом «Природничі науки» (рівень стандарту), призначеним для здобувачів освіти гуманітарного напрямку, який містить окремі модулі, в тому числі й *хімічний модуль* з незначною кількістю годин. Враховуючи те, що хімія не є профільною, у закладах мистецького спрямування (гуманітарного профілю) виникає проблема із відбором навчального матеріалу. Програма визначає тільки коло значущих питань, обов'язкових при викладанні предмета. Так недостатньо вивчаються хімічні властивості речовин, але значна увага приділяється їх застосуванню. Внаслідок цього порушується причинно-наслідковий зв'язок між властивостями та застосуванням речовин. До того ж неможливо показати генетичний зв'язок хімічних речовин без глибокого вивчення їх хімічних властивостей [1]. Нам усім відомо, що мозок людини асиметричний. Права півкуля більш емоційно-образна, просторова, інтуїтивна, творча, на відміну від лівої півкулі. Тобто здобувачі освіти мистецького напрямку мають більш розвинуту праву півкулю і це слід врахувати при наповненні змістом навчальної програми. А під час викладання дисципліни потрібно здійснювати опору на емоційно-образну інформацію, з виділенням логічного й образного аспектів активізації уяви, використання схем-опор, оригінальних запитань і завдань. Урахування освітніх потреб, компетентностей та можливостей кожного студента стосується не тільки змісту освіти, а й форм і методів роботи [1]. Це можливість застосування інтегративного підходу, намагаючись поєднати хімію не лише з іншими природничими науками, а й з профільними предметами. Ефективним у навчанні є використання інтерактивних технологій. Студенти залюбки складають вірші, казки, сценарії. Окреме місце в навчальному процесі займає метод проектів.

Зазвичай у закладах мистецького спрямування відсутні навчальні кабінети хімії, за освітньою програмою проведення практичних та лабораторних занять не передбачається. Провести можна тільки ті практичні заняття, які не потребують спеціального обладнання, наприклад, розв'язування розрахункових задач. Тому, виходячи з таких реалій, вивчення хімії є більш теоретичним, відсуваючи хімічний експеримент на задній план, значення якого потрібно компенсувати іншими видами пізнавальної діяльності.

Також відчувається вагомий вплив на протікання навчального процесу спалах COVID-19 та жорстока повномасштабна війна в Україні, які спонукали більшість навчальних закладів переходити на різні форми навчання, зокрема на дистанційну. Тобто заклади вищої освіти, зокрема I-II рівнів акредитації, запровадили так звану «*неперервну освіту*», яка вимагає внесення коректив у програми вищої школи, що забезпечує оволодіння базовими знаннями і навичками, необхідними для розвитку у студентів адаптивності постійно вчитися і поповнювати знання впродовж усього життя [2].

Система професійної підготовки пропонує застосування компетентнісного підходу,

результат якого зорієнтований на формування всебічних компетентностей у здобувачів освіти. Підготовка фахівців потребує системно-діяльнісного підходу, реалізації особистісно-орієнтованого навчання із залученням інформаційних технологій: інтернет-платформ, месенджерів та інше.

Інноваційний шлях розвитку суспільства можна забезпечити лише сформувавши покоління людей, які міркують і думають по-новому. Якість освіти набуває дедалі більшого значення в забезпеченні конкурентоспроможності випускників вищої школи на ринку праці.

Хімія як фундаментальна наука є базою для розвитку мислення і пізнання світу за законами філософії: єдності і боротьби протилежностей, переходу кількісних змін у якісні, що є сутністю методології природознавства. Сучасна наука і виробництво потребують не тільки глибоких знань предмета «хімії», а й сформованого інноваційного мислення [3].

Ще видатний слов'янський просвітителі і педагог XVII століття Я.А. Коменський засуджував школу свого часу за те, що вона вчить дітей дивитись на світ чужими очима, мислити чужим розумом, і вимагав розвивати здібності розуміти речі [4]. Мислення потрібно розвивати. Мисленню потрібно вчити. А це можливо при застосуванні викладачем активних форм та методів організації пізнавальної діяльності студентів, бо саме вони сприяють інтелектуальному розвитку, формуванню гнучкості, критичності розуму, самостійності мислення, виховують наполегливість, допитливість, винахідливість. Саме такі завдання стоять перед сучасним викладачем природничих наук.

Не зважаючи на умови сьогодення та зміни, що відбуваються у нашому сучасному світі, де ніщо не стоїть на місці, перед нами ставлять вимогу постійного розвитку професійної культури викладача та вдосконалення педагогічних технологій. Відповідно до вимог часу викладач повинен професійно використовувати інформаційно-комунікаційні технології та технічні засоби, володіти здатністю до професійної мобільності та соціальної активності [5]. І, незважаючи на постійний стрес та тривоги, які тривають майже два роки, викладачі навчальних закладів України продовжують працювати, шукаючи нові або удосконалюючи старі методи викладання хімії, цим самим впроваджуючи і надалі стратегічні напрямки розвитку освіти в Україні, забезпечуючи умови для розвитку самоствердження й самореалізації особистості здобувача освіти. За словами Ф. Нансена: *«Людина прагне до знань, і як тільки в ній згасне бажання до знань, вона перестане бути людиною»*.

1. Біологія і хімія в школі. Науково-методичний журнал. / МОН України, НАПН України. – Видавництво «Педагогічна преса», 2007 №2(60)

2. Доповідь викладача вищої категорії Ярошинської Н.В в рамках регіонального науково-методичного онлайн-семінару «Лінгвометодичні аспекти формування мовнокомунікативної професійної компетентності здобувачів вищої освіти в умовах дистанційного навчання», 18 березня 2021 року.

3. Хімія: довідник для абітурієнтів та учнів загальноосвітніх навчальних закладів: навчальний посібник / М.В. Гриньова, Н.І. Шиян, Ю.П. Кращенко [та ін.]. – Київ: Літера ЛТД, 2015. – 464 с.

4. Студентський історико-педагогічний альманах. Випуск 1. Ідеї педагогів минулого в освіті сьогодення : збірн. наук. праць молодих дослідн. / за ред. О.Є. Антонової, В.В. Павленко. – Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І.Франка, 2012. – 208 с.

5. Формування базових і фахових компетентностей студентів у закладах вищої освіти: матеріали науково-практичної конференції / за ред.проф. О.Є. Антонової, проф. О.А. Кучерук, проф. В.М. Мойсієнка, проф. О.О. Юрчук. – Житомир: ПП «Рута», 2020. – 284 с.